

RADIKALSKI GLASNIK

ORGAN NARODNE RADIKALNE STRANKE.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Wolfova ul. 1/I. — Naročnina: celoletno Din 25, polletno Din 12, četrletno Din 7.

Protidržavni elementi

Prišel je čas, ko bo treba energično nastopati proti zločinskemu početju radičevcev in njihovih zaveznikov, ki se skrivajo pod najrazličnejšimi imeni.

Kar počenjajo ti ljudje, presega že vse meje. Konec mora biti bratske potrpežljivosti. Skrajni čas je, da se napravi konec rovarstvu raznih protidržavnih elementov. Naša vlada, ki je v prvi vrsti poklicana, da čuva in brani interese in integriteto naše države in ki je dolžna, da čuva red in mir v državi, mora vedno in povsod varovati patrijotične državljane pred vsemi onimi, katerih delovanje ogrožuje državo in narodno celoto.

Temelj vsake državne zajednice so njeni zakoni. Država brez zakonov ne more obstajati. Dokler so državni zakoni v veljavi in dokler jih merodajni činitelj ne spremeni, je dolžnost vsakega državljanca brez razlike in brez izjeme, da spoštuje državne zakone in da izpolnjuje svoje dolžnosti napram državi.

Radičevci, komunisti in drugi protidržavni elementi so si postavili v glavo, da morejo živeti brez naših državnih zakonov. Oni mislijo, da naši državni zakoni nimajo za nje nobene važnosti in da morejo delati v naši državi, kar hočejo.

Radičevci so šli še dalje. Vse njihovo delo in vsa njihova politika ima edino svrho, da razbijejo našo državo. Radičevci sovražijo našo državo, česar niti ne prikrivajo. Svoje zločinske in izdajniške namene skušajo pokriti z nekakim mirotvornim kmečkim republikanstvom. V protidržavnem rovarstvu so radičevcem popolnoma enaki komunisti, jeznitski klerikalci in drugi prevratni elementi, ki povzročajo naši državi ogromno škodo in zapeljujejo ljudstvo k nepremišljenim dejanjem.

Tako ne more iti več naprej! Onemogočiti je treba vsako delovanje, ki je usmerjeno proti državi. Kdor dela proti državi ga je treba kaznovati po državnih zakonih. V naši državi imamo zakon o zaščiti države, ki je bil sprejet v začetku l. 1921 izključno zato, da si naša mlada država v početku svojega

obstoja zagotovi miren in nemoten razvoj in da se onemogoči zlobno delovanje destruktivnih elementov.

Take zakone imajo tudi vse druge povojne nove države in celo mnoge stare konsolidirane države kakor Francija, Italija, Švica in druge.

Vsa javnost je odobraval svoječasno ta zakon o zaščiti države, ko se je strogo izvajal proti komunistom. Komunistična stranka je bila razpuščena, prepovedane so bile vse komunistične organizacije in komunistični čapisi. Komunistični prevratniki so bili kaznovani in onemogočeno je bilo vsako njihovo delo proti obstoju države. Začasno je minula komunistična nevarnost in naša javnost se je oddahnila. Toda komunisti so zopet pričeli delovati pod drugimi imeni. Njihovo rovarstvo, ki ga posredno in neposredno podpirajo radičevci in klerikalci, se je obnovilo. Zato je dolžnost vlade, da strogo in energično izvaja odredbe že obstoječega zakona o zaščiti države in da obvaruje narod pred krvavim medsebojnim obračunom. Interes domovine in naroda zahteva, da se mora žrtvovati za državo drobtina državljanskih svobod, da se prepreči večje zlo, ki bi moglo omajati temelje naše države, pridobljene s toliko krvi in tolikimi dragocenimi žrtvami. Bodočnost in zgodovina bosta dokazali, da je bilo to neobhodno potrebno za obstoj naše nacionalne države.

To je treba storiti, kajti radičevska zalega na eni strani in klerikalna svojat na drugi strani so ravno tako velike nevarnosti, kakor je komunistično rovarstvo, ki ga podpirajo hote in ne hote vsi protidržavni elementi. Ne sme se več trpeti, da bi ti elementi rovarili proti državi, ovirali njen napredek ter javno in tajno hujskali proti obstoječemu državnemu redu.

Vsak iskren patriot bo pozdravil vse vladne odredbe proti notranjim sovražnikom naše države. Kdor pa ni za državo, naj čuti posledice drž. avtoritete in njenih obrambnih zakonov!

Krvavi dogodki v Trbovljah

V nedeljo 1. t. m. se je imelo vršiti v Trbovljah slovesno razvitje prapora tamošnje organizacije jugoslovenskih nacionalistov. Nahujskani komunisti so pričeli takoj po objavi te slavnosti gonjo proti nacionalni manifestaciji. Zlasti komunistično glasilo »Glas Svobode« je pozivalo delavstvo, da ne sme dopustiti nobene »nacionalistične ofenzive« proti delavstvu, ki se mora z disciplinirano obrambno organizacijo upreti vsem takim poskusom. Komunisti v Trbovljah pa so imeli številne sestanke, ki so bili v zvezi s tem hujskanjem.

Stojimo na stališču — in to je bilo vedno stališče Narodne radikalne stranke — da se ne sme izvajati noben teror na nobeni strani. Z druge strani pa se dobro zavedamo, da je dolžnost vseh patrijotov, postaviti se v bran proti vsem protustavnim in protidržavnim elementom. Ako nasprotnik skuša s terorjem doseči svoje cilje, ga je treba v danem slučaju — ako ni drugih sredstev — zavriniti z istim orožjem. To je zahteva samoobrambe.

Iz pisanja komunističnega glasila in iz priprav komunističnih sestankov, kakor tudi iz pisanja klerikalnih listov pred in po žalostnih dogodkih v Trbovljah je razvidno, da so nasprotniki naše nacionalne države pripravljali več ali manj organiziran napad na zastopnike nacionalistične ideje, češ da v komunističnih Trbovljah ne smejo delovati za narod in državo. Tezo o komunističnih Trbovljah je poleg »Glasu Svobode« zlasti vehementno povdarjal »Slovenec«, kar je zelo značilno. Toda naša država ne pozna nobenih komunističnih Trbovelj in nobenega komuniste.

Tako je moralo priti do krvavih dogodkov, ki so zahtevali več žrtev na obeh straneh! Natančna uradna preiskava bo točno dognala potek dogodkov, ki so jih po dosedanjih poročilih zakrivili edino komunistični voditelji v ozadju.

Predsedništvo okrožnega odbora Narodne radikalne stranke za ljubljansko oblast in mestni odbor NRS za Ljubljano sta na svoji seji 2. junija t. l. sklenila, da je izreči oblastnemu odboru organizacije jugoslovenskih nacionalistov najiskrenejšo sožalje in sočustvanje ob priliki krvavih dogodkov v Trbovljah ter da položita venec v imenu NRS na

grob za jugoslovensko nacionalno idejo padlih žrtev.

Dalje sta združena odbora sklenila, da se pošlje utemeljena predstavka glede komunističnega gibanja v Sloveniji ministru za notranje zadeve.

Končno sta združena odbora izrekli obžalovanje, da je izvestno časopisje porabilo žalostno priliko ter skušalo NRS spraviti v kompromitujočo zvezo v Trbovljah.

Prepričani smo, da bo državna oblast pričela strogo izvajati zakon o zaščiti države proti vsem prevratnim elementom, ki skušajo na vse mogoče načine škodovati državi in naši nacionalni stvari. Krivce pa je treba

istati tudi v družbi onih, ki s luistanjem v časopisih in po shodih pomnožujejo število prevratnih elementov.

S stališča našega nacionalnega in državnega programa, ki je obenem politično stališče naše države, pa moramo energično zavrniti tudi vsak poskus strankarskega izražanja tako žalostnih dogodkov, kakor so bili v Trbovljah. Gotovi gospodje naj se varujejo igrati vloge sodnika in naj se ne vmešavajo v vodstvo državne politike, katere edina nositeljica je Narodna radikalna stranka, ki bo kakor vedno zuala varovati avtoriteto države tako, kakor je v interesu našega nacionalnega življenja.

NRS in država

Pojav Nikole Pašića v politiki predstavlja neizmerno važen preokret v političnem življenju srbskega naroda. Z N. Pašićem je stopil narod v politično življenje s političnimi strankami, organiziranimi na političnih programih in jasnimi političnimi cilji. Iz borbe, v kateri je bil Nikola Pašić vedno v prvih vrstah, je vstala nova, zdrava in moderna državna organizacija, v kateri se je moglo resno in stvarno delati za blagor naroda in države. Odkar je prišla radikalna stranka z Nik. Pašićem do popolnega izražanja svoje volje in svojih načel je srbski narod dosegel tako moralno, kulturno, gospodarsko in fizično stopnjo, da je bil sposoben prevzeti ter z neizmernimi uspehi in nesmrtno slavo izvršiti ulogo, ki mu jo je dodelila zgodovina.

V pravilno pojmovno važnosti delovanja radikalne stranke, kakor je Pašić dosledno vodil k velikim ciljem, je skrivnost njene moči.

Strahovito težke razmere, ki jih je moral srbski narod preživeti v veliki svetovni vojni in v katerih je Pašićeva doslednost brezdvomno največ doprinesla, da je narod vztrajal v težki borbi, vse to je še bolj okrepilo močne vezi zaupanja in udanosti med narodom in radikalno stranko, kateri je načeloval in še načeluje Nikola Pašić. Njegovemu delu in njegovemu trudu se ima naš narod zahvaliti, da njegove krvave in dragocene žrtve niso ostale brezuspešne in da so prinesle pridobitve, ki so zagotovile našemu narodu veliko bodočnost. Ponosni in trezni srbski narod ne bo tega nikdar pozabil.

V desetletnih borbah, v katerih se je napredovalo in nazadovalo, kakor v vsaki borbi, je marsikateri slabši omagal. Dosledni in previdni Nikola Pašić, zvest svojemu idealu, je kljuboval vsem viharjem ter je večkrat gledal smrti v obraz, toda dočkal je uresničenje narodnega ideala.

V današnjih težkih in zapletenih razmerah, ki jih preživlja naša država, je pridržana Pašiću naloga, da leči vojne rane, da vodi državo k zunanji in notranji konsolidaciji in da jo brani pred zunanji in notranji sovraž-

niko. S stranko, ki mu je vedno sledila z ljubeznijo in zaupanjem, je leto dni upravljal državo, rešil pravilno mnoga težka vprašanja ter odločno pripomogel k konsolidaciji države.

Največja Pašićeva zasluga v sedanjem času pa je brezdvomno, da je s pošteno in pravično demokratično ustavo postavil zanesljive temelje zdravi notranji konsolidaciji. Proti temu delu so se z divjo energijo dvignili nasprotniki te države, ki so bili še do nedavno ponižni hlapci avstro-ugarskega gospodarstva.

Borba, ki jo je radikalna stranka pod vodstvom Nikole Pašića pričela proti tem političnim elementom, je že dosegla vidne uspehe. Glavne obtožbe teh ljudi proti srbskemu »imperijalizmu« in »hegemoniji« so razpadle v nič v vsem nepristranskem inozemstvu.

Glavni organizator borbe proti državi Stjepan Radić je moral pobegniti v tujino, odkoder vodi borbo proti svoji domovini. Radić predstavlja danes črnorumenega demona, ki ga je Pašić zapel v skrinjo, da se umiri.

Neki naši politiki se trudijo iz želje po oblasti in iz sovraštva do Narodne radikalne stranke, da bi oprostili črnorumenega demona in da bi smrtnemu sovražniku naše države izročili v roke državne ključke.

Toda trezno in razsodno ljudstvo vidi, za kaj gre. Ne gre za to, kdo bo upravljal državo, temveč za to, da bi prišli do oblasti oni, ki bi poklicali nazaj Radića, da bi uničil ono, kar je vstvaril narod s svojo krvjo. Trezno ljudstvo pa tega nikoli ne bo dopustilo ter se bo odločno borilo proti sovražnikom svoje države.

Kar se tiče Narodne radikalne stranke, bi imela ona s stališča strankarskega interesov razloge za željo, da bi prišli njeni nasprotniki do oblasti, da bi s svojim delom še enkrat dokazali svojo popolno nesposobnost. Ker pa bi bi to slab eksperiment, ki bi silno škodoval narodu in državi, se bo radikalna stranka borila z vsemi silami proti takemu eksperimentu. Z devizo »iz naroda za narod« bo premagala tudi sovražnike naše države in zagotovila obstoj našega svobodnega življenja v ujedinjeni nacionalni državi.

Socijalni vestnik

Umetten predlog. Masarykova akademija dela v Pragi, je stavila na naše ministrstvo trgovine in industrije to-le vprašanje: Ali bi ne bilo bolj umestno, da se izplačujejo odslej plače delavcem v vseh državah drugi dan v tednu mesto v soboto. Akademija dela predlaga, da bi bilo izplačevanje mezd v četrtkih. Namen predstavitve izplačnega dne mezd je ta, da bi bilo delavstvu onemogočeno zapravljati v soboto prejeti denar v soboto zvečer in v nedeljo.

Izseljevanje v prvem četrtletju. V prvem četrtletju letošnjega leta se je izselilo iz naše države skupno 5686 oseb in sicer 3702 moških in 1984 žensk. Po pokrajinah so razdeljeni izseljenci tako-le: Vojvodina 3341, Hrvatska in Slavonija

1115, Dalmacija 629, Slovenija 265, Srbija 241, Bosna in Hercegovina 49 in Crna gora 46 oseb. Po poklicu je bilo največ kmetovalcev in sicer 2375, kvalificiranih delavcev 241, nekvalificiranih 1010, svobodnih poklicev 90, otrok in starcev, ki so dela nezmožni 1470. Izseljencev je odpovalo 2654 v Brazilijo, 1064 v Zedinjene države ameriške, 999 v Argentinijo, 702 v Kanado, 34 v Chile, 53 v ostale države v Ameriki, 141 v Avstralijo, 37 v Novo Zelandijo in 2 v ostale dele sveta. Po narodnosti se razdeljeni izseljenci tako-le: 2457 Jugoslovani, t. j. manj kot polovico od vseh izseljencev, dočim so tvorili ostali kontingent izseljenci večizilijo in Argentinijo. Iz same Vojvodine se je izselilo Nemci in Madžari, ki se naseljujejo v Brazilijo 1521 Nemcev in 1571 Madžarov.

Radikalni in verifikacija radicevskih mandatov

Na seji narodne skupščine 27. maja je podal g. Marko Gjuridić v imenu Narodne radikalne stranke sledečo izjavo:

Pri verifikaciji mandatov narodnih poslancev sedanje skupščinske dobe, so demokratični člani verifikacijskega odbora izjavili, da so se o priliki volitev v narodno skupščino vršila nasilja in protizakonitosti s strani Radiceve skupine ali takozvane seljačke republikanske stranke. Zahtevali so energično, da se vse to v verifikacijskem odboru presodi in da se napram temu sklepa o pravilnosti njihove izvolitve.

Naša skupina ni mogla pristati na to presojo, ker je zastopala stališče, osnovano na zakonu o poslovnem redu v narodni skupščini in na prejšnji praksi, da se verifikacijski odbor ne more spuščati v presojo veljavnosti izvolitve onih narodnih poslancev, ki niso predali svojih pooblastil narodni skupščini, da pa more odbor presojati o veljavnosti izvolitve samo onih poslancev, ki so izročili pooblastila. Zato se na podlagi sklepa večine verifikacijskega odbora o priliki generalne verifikacije ni razpravljalo o tem vprašanju. Nenormalni pojav, da izvoljeni narodni poslanci niso izročili pooblastil, da niso izpolnjevali svojih dolžnosti, je preprečil to presojo, do katere je moralo sicer priti na vsak način.

Po enem letu je izročilo najprej 20 poslancev Radiceve stranke svoja pooblastila. Ker je ta stranka s svojo dotedanjo abstinenco od dela v zakonodajnem telesu in s svojimi umagoštevili izjavami hotela manifestirati, da ne priznava obstoječe državne ureditve, je celokupno javno mnenje simpatično pozdravilo prihod Radiceve stranke v Narodno skupščino. Pod temi utisi, ki smo jih čutili tudi mi, je naša skupina na seji verifikacijskega odbora brez diskusije verificirala vse te mandate za namenom, da s tem dokaže svoj željo videti tudi te poslance v narodni skupščini. Pozneje so ti poslanci sukcesivno izročili pooblastila tudi ostalih svojih članov, ki so prišli pred verifikacijski odbor. Dosledni svojemu stališču, da želimo sodelovanje tudi teh poslancev v narodni skupščini, smo glasovali, da se izvrši verifikacija onega dela predloženih mandatov, za ostali del pa smo smatrali, da je potrebna preiskava na podlagi došlih pritožb. Ta naš sklep, ki je rezultat pravilne in vestne ocene dejstev, je celokupna opozicija proglasila kot akt nasilja napram Hrvatom in kot posledico naših teženj, češ, da ne dopustimo njihovega sodelovanja v narodni skupščini.

Potem je prišlo do vladne krize in opozicija se je z vsemi silami trudila, da bi dokazala, da je ona na najboljšem potu, da ustvari bratstvo med Srbi in Hrvati in skupno sodelovanje pri državnih poslih, da pa tega nočejo radikali, ker jim je samo do oblasti in podobno.

Kriza je rešena na ta način, da se je postavila vlada iz vrst radikalne stranke in stranke neodvisnih demokratov. Dasi ravno so naše namere žiste in naš sklep v verifikacijskem odboru pravičen in umesten, vendar nas je tako delo opozicije dovedlo do neprijetnega položaja, ker ne želimo očitati, da nočemo sodelovanja hrvatskega dela našega naroda pri javnih poslih. Zato smo sklenili, da kljub vsem nepravilnostim pri volitvah glasujemo v narodni skupščini za verifikacijo vseh predloženih mandatov. Pričakujemo pa, da bo kraljevska vlada storila vse, kar je potrebno, da se oni, ki so zakrivil pri volitvah kazniva dejanja, kaznujejo po zakonu in da se v bodoče ne dovoli noben čin, ki bi bil proti ustavi in državnemu zakonu.

Blokaške obtožbe

Konfuzna družba opozicijskega bloka, ki ni sposobna, da bi predložila narodu jasn politični program svojega dela, se je v obupu oprijela dveh obtožb, od katerih je pričakovala rešitev. Ti obtožbi sta: korupcija in govor g. Pašića na zborovanju v Bjelini. Od teh obtožb pričakujejo uspeh za svojo protidržavno akcijo!

O korupciji smo se že izjavili, kar je bilo treba o njej povedati. Korupcija obstoja zares v vseh družabnih vrstah, neke več, neke manj. Ona je plod vojnih posledic: pomanjkanja, moralne propadlosti in popolnega uničenja državne uprave s strani sovražnika.

Z urejevanjem državne uprave pa se korupcija vidno zmanjšuje. Danes n. pr. ni več škandalov z uvozniki in izvozniki. Obmejno tihotapstvo je skoraj popolnoma odpravljeno na veliki nezadovoljstvo onih, ki so tem potom prišli do velikih denarnih koristi. Tudi velikih poneverb nižjih uradnikov, ki so znašale večkrat po par stotisoč dinarjev ni več. Državna uprava funkcionira vedno boljše. Brezdvomno je danes mnogo manj korupcije nego je bilo pred dvema ali tremi leti, ker se energično in odločno pobija.

Kljub temu pa nasprotiki radikalne stranke vplijejo o korupciji, kakor se nikdar. In kar je najbolj zanimivo, je to, da je njihov kolovodja človek, ki je v svoji mladosti z grdo prevaro oškodoval Akademije znanosti za več sto dinarjev! Ta človek, ki je kljub visoki šolski izobrazbi in visokim položajem, ki ga je zavzemal v naši državi, nesposoben, da pride po pravilnem potu do višjih položajev v političnih vrstah, se je spustil do najnižje, radičevske demagogije, v moralnem oziru pa je pogazil vsak čut sramote. Ta govornik grmi danes proti korupciji, proti kateri se bori z vsemi razpoložljivimi sredstvi državni uprave.

Kar se tiče druge obtožbe v govoru g. Pašića, so se spravili nanjo zlasti nasprotiki naše države in narodnega edinstva, ker čutijo, da predstavljajo one besede v ustih g. Pašića politični program. Gospod Pašić je trditelj, da je naša država vstvarjena iz krvi, izrekel

jasno resnico in iz te resnice je logično zaključil, da se bo ta država tudi branila s krvjo pred vsemi svojimi sovražniki, kar je druga logična in jasna resnica. Te dve resnici morete biti grožnje — kar tudi ste v resnici — vsemi pravim sovražnikom naše države. In ti jako dobro vedo, da besede g. Pašića ne bodo ostale prazne besede. Zato jim zastaja kri v žilah, ker čutijo, da so v resnici sovražniki te države.

Zato se trudijo, da bi te Pašićeve besede preglasili kot grožnje z državljansko vojno. V tem smislu se je izjavil v narodni skupščini celo znani Voja Lazić, ki je s tem priznal, da se smatrajo terazijski zemljoradniki za neprijatelje te države in se zato bojijo Pašićevih groženj, ki se bodo presušile še-le tedaj, ko pričnejo sovražniki naše države izvajati svojo protidržavno akcijo.

Vse te spletke in laži ne morejo vznemiriti pametnih ljudi in zmotiti zdrave razsodnosti našega naroda, ki bo hitro uvidel vso moralno in intelektualno siromašnost naših nasprotnikov ter jim določil mesto, ki jim pripada po njihovem javnem delu. Narod ne more smatrati za pamotne one politike, ki molčijo na Radičeve grožnje, da bo vodstvo HRSS spravilo vse Hrvate v boljševiško internacionalo in ki celo v narodni skupščini vzdikajo Radiča in republiko!

Naša država vstvarjena s krvjo in nadčloveškimi žrtvami se bo branila pred svojimi sovražniki z vsemi sredstvi, s katerimi razpolaga. Ona ima predvsem pravilno sprejete zakone, ki po zaslugi kaznujejo uporniška rovarjenja proti narodni celoti — državi. Ti zakoni niso samo pretnje državnim sovražnikom, temveč so tudi za to, da se izvršujejo. In oni se bodo izvrševali ostro in neizprosno. Naj bo vsak prepričan, da mora biti v tej državi zakon močnejši od vsake posamezne volje. Naša država ima poleg tega tudi moč, s katero se bo odločno branila tako pred svojimi zunanji kot notranji sovražniki. To je njena pravica, katere ji ne more odrekati noben pameten in pošten človek.

(Samenprava.)

Razmerje mednarodne organizacije dela do posameznih držav

Pred kratkim je izšla tudi v slovenskem jeziku brošura, katere namen je, razjasniti širšemu občinstvu, kaj je Mednarodna organizacija dela in kako posluje (Beograd 1923).

Mi si pa hočemo tu ogledati razmerje te organizacije do posameznih držav, kajti poleg izvrševanja svojih neposrednih nalog vpliva Mednarodna organizacija dela praktično tudi na drug način, s tem namreč, da pomaga upoštevati priateljske odnose med narodi in zmanjšati nevarno napetost, ki danes še vedno vlada med nekaterimi narodi. Stalno udeleženo Nemčije na primer na mednarodnih konferencah dela in pri delovanju Mednarodnega urada dela je že prineslo uspehov v tej smeri in tudi v bodočnosti ne bodo izostali.

Najplemenitejša naloga Mednarodne organizacije dela je izenačenje socialnih in gospodarskih nasprotstev, ki obstojajo med vsemi državami, pa tudi v notranjosti vsake državne celote. Ustroj te organizacije se je za gojenje svetovne socialne politike v splošnem dobro obnesel. Jasno je, da je funkcioniranje tako velikega mednarodnega aparata združeno z upravnimi in tehničnimi težkočami, ki se ne dajo takoj odstraniti. Sicer pa slednjič ne gre v bistvu za to, ali njena uprava odgovarja namenu, temveč za to, kaj v resnici vrši. To pa je v prvi vrsti odvisno od tega, v koliko države članice same pomagajo pri njenem stremeljenju. Če se pravilno upošteva izredno neugodni politični in gospodarski svetovni položaj, se mora priznati, da je organizacija res mnogo storila. Sicer so bili od konferenc sklenjeni načrti mednarodnih delavskih pogodb le v majhnem obsegu ratificirani od najvažnejših industrijskih držav, toda vendar se kaže napredek.

Razen tega so predvsem izvenevropske države, vsposobljene od Mednarodne organizacije dela, sprovedle socialno politične odredbe, kar se drugače skoraj gotovo ne bi bilo izvršilo, ker so namreč to države, v katerih je socialna zakonodaja, kakor tudi delavske in sindikalno gibanje šele v povojih.

Že dejstvo samo na sebi, da obravnavajo delavske konference vsako leto probleme socialne politike, ki jih potem tisk vseh držav predvaja javnemu mnenju vsega sveta, tvori vspeh za socialni napredek, ki se ne sme podcenjevati. Francija, Velika Britanija in Nemčija na primer kažejo sicer že velik napredek na socialno-političnem polju, pa se iz zasedanja konferenc še vedno lahko nanče prav koristnih stvari. In ravno te države imajo velik interes na tem, da priprejo socialno politično zaostale države čimprej do ureditve zaštite delavcev in ne delajo konkurence potem izmožganja delavskih moči.

Napredek v sprovedbi socialno političnih ukrepov, ki so jih nasvetovale Mednarodne konference dela, je zaenkrat silno počasen. Socialno etiški duh, ki se je polastil po sklepi miru v državah zmagovalcev, kakor tudi premagancev javnega mnenja, in ki je zahteval delavske sloje, ki so v vojni največ trpeli, izpolnitev točk starega programa, dviga mednarodnega, visoko stoječega delavstva, se je moral pod vplivom naglo nastopivše, a trajne razdrapanosti svetovnega gospodarstva usakotiti nasprotnim tendencam. Ta umik pa ne more biti trajen. Upati je, da bo kmalu socialno politični dvig prišel naglih korakov, ko se bodo vse države gospodarsko opomogle. — Pr.

Minister dr. Beneš

V sredo 28. maja je praznoval češko-slovaški zunanji minister dr. Beneš štiridesletnico svojega rojstva. Kljub njegovi razmeroma nizki starosti pa je dr. Beneš odličen državnik, ki si je pridobil za svojo mlado domovino velikanske zasluge. Postal je svetovno znan državnik, ki je imel že najrazličnejše važne misije. Dr. Beneš je dalekoviden diplomat in uravnava svoje delovanje vedno tako, da ga ne najde noben dogodek nepripravljenega.

Minister Beneš je bil rojen leta 1884 v Kožlanih. Studiral je na praški univerzi filozofijo. Spadal je med najodličnejše učence profesorja Masaryka. Leta 1905. je odšel v Pariz, kjer je izpopolnjeval svoje znanje. Potoval je pa tudi po Angliji in ostalem svetu, kjer se je bavil predvsem s socialnim vprašanjem in narodnogospodarskimi problemi. Ko se je vrnil v domovino se je posvetil profesorskemu poklicu.

Ob izbruhu svetovne vojne je poučeval na praški trgovski akademiji. Tedaj pa je začelo njegovo pravo delovanje. Po nalogu narodnega vodstva je odšel v Švico, kjer je pričel voditi sistematsko propagando za češko stvar. Kmalu pa so ga pozvali v Pariz, kjer je kot Denisov naslednik prevzel uredništvo lista „La Nation tcheque“. Glavna njegova naloga je bila širiti misel samostojne češkoslovaške države in vzbuditi za to zanimanje pri velikih zaveznikih. Podpiral je s tem akcijo prof. Masaryka. Njuni naporu niso ostali brezuspešni. Decembra meseca leta 1917 je antant apriznala samostojnost češkega naroda. Prvobornitelj češkega naroda predsednik Masaryk mu je tedaj poveril vodstvo provizoričnih državnih poslov.

Dr. Beneš se je na vse pretege trudil, ustvariti organizacijo češke zunanje politike in sploh ustvariti bazo za poznejšo upravo samostojne češkoslovaške države. Tako so imeli Čehoslovaki po osvobođenju po zaslugi Masaryka in dr. Beneša že natančno izdelane načrte za nadaljni razvoj. Dr. Beneš je postal 14. novembra 1918 prvi češkoslovaški zunanji minister in je ostal na tem mestu do današnjega dne. Kako globoko mu zaupa češkoslovaški narod, priča dejstvo, da je ostal vedno na svojem mestu kljub spremeni situaciji.

Vrlenu državniku in velikemu prijatelju naše mlade države želimo še mnogo let!

Iz vsega sveta.

Vstaja v Albaniji.

V Albaniji je izbruhnila meščanska vojna. Vstasi so vzeli Skader in druge kraje. Uporniki so dobro preskrbljeni z orožjem in municijo. Žrtve je mnogo. Albanska vstaja bi mogla zanesti nove konflikte na Balkanu, ako bi se vmešala vanjo kakva druga država, katere akcija bi bila naprejena proti naši državi.

Iz Rumunije

so prišla vznemirljiva poročila o velikanski eksploziji v Bukaresti, ki so jo povzročili bale komunisti. Istočasno pa so prišle vesti o revoluciji, ki pa se ne potrjujejo.

Atentat na avstrijskega kanclerja

dr. Seipla je izvršil v nedeljo, dne 1. t. m. neki delavec iz Pottendorfa, ki je po atentatu skušal izvršiti samomor, kar se mu pa ni posrečilo. Kancler je bil težko ranjen v pljuča, vendar ne smrtno nevarno. Atentator je izjavil, da je izvršil atentat po naročilu komunistične organizacije.

V Franciji

se je sestel novotvoren parlament. Dosedanji ministrski predsednik Poincaré je podal ostavko, katero je predsednik republike Millerand sprejel. Levičarski blok odločno zahteva, da odstopi tudi predsednik republike Millerand, ki bo skoraj gotovo podal ostavko.

V Nemčiji

je ostala kljub nacionalistični opoziciji, ki grozi z vsemi sredstvi, stara Marxova vlada, ki bo podala v parlamentu važno izjavo glede nemške politike z ozirom na Dawesov načrt rešitve repa-racijskega problema.

Italijanski parlament

je verificiral vse fašistovske mandate brez vsake debate. Zmerni socijalist Matteotti je naslikal vsa nasilja za časa volilnega boja. Fašistovski poslanci so povzročili pri njegovem govoru velik hrup in je nastalo v parlamentu pravo pretepa-nje.

Angleška politika.

Kakor znano, je angleška delavska vlada pod Macdonaldovim predstvom proglasilo miro-ljubno politiko Velike Britanije za eno svojih glavnih smernic. Te dni je Macdonald izjavil po-novno, da hoče Anglija delati z vsemi močmi na to, da se Evropa pomiri in da ne pride do novih oboroženih konfliktov.

Iz notranje politike

: Zakaj opozicijski blok ni dobil oblasti? Radić je potreboval blok in vlado bloka samo za-to, da bi prišlo do novih volitev in da obnovi svojo popularnost. Potem bi popolnoma zapustil Davidovića. Radićeva igra ni mogla ostati nejasna niti Davidoviću, čeprav je ni hotel razumeti. Davidovićevo cilj stvarno ni bil sporazum med Srbi in Hrvati, ampak oblast, o kateri je mislil, da je v večini, ki jo podpira Radić. Ostalemu svetu pa je bila Radićeva igra še preveč jasna in ni mogla premočiti krone, da bi poverila vlado opozicijsko-nemu bloku. Treba je reči, da je v tej krizi drugemu ustavnemu faktorju uspelo, da dobro preso-di stvar, da uvidi Radićevo željo izkoristiti razdor med srbskimi strankami in da ne dovoli, da bi strankarska zaslepljenost g. Davidovića na široko odprla vrata Radićevemu razdiralnemu delu.

: Opozicijske stranke so izdale ob priliki odgovorite narodne skupščine neke proglase, v ka-terih ponavljajo svoje medle politične nazore, s katerimi polnijo svoje časopise. Večje nesreče ni bilo dasiravno so klerikali priobčili svoj pro-glas med zvonjenjem velikih zvonov!

: Radić proti monarhističnim strankam. Stje-pan Radić je priobčil v svojem »Slobodnem Do-mu« sledečo izjavo: Sedaj bi bilo nezmislno, da vodstvo HRSS ponavlja svoje dosedanje izjave, v katerih je povdarjalo, da je glavno sporazum v vprašanju režima in dobre uprave in da se potem v vprašanju državne oblike ne bomo razšli. Nato je Radić podal tole stališče za bodoče: Vodstvo HRSS mora najprej zahtevati spremembo držav-ne oblike, torej republiko, in kdor bo za to, se bomo z njim o vsem drugem lahko sporazumeli. Vodstvo HRSS ostane v taktični zvezi z opozicij-onalnim blokom, toda skupno politiko more v bodo-če voditi samo z republikanskimi strankami. — Ta Radićeva izjava jasno dokazuje, kako so imeli prav oni, ki niso hoteli verovati izjavam o Radi-ćevi lojalnosti. Po tej izjavi pa je tudi jasno, da ne more nobena monarhistična stranka sodelovati z Radićem in da bo moral končno tudi dr. Koro-šec pokazati pravo barvo. Sicer pa je skrajni čas, da pokaže država napram radićevcem in njihovim prijateljem svojo avtoriteto.

: Razkol v Radićevi stranki. 15. t. m. prične v Zagrebu izhajati list »Hrvatski Dom«, ki ga bo izdajala skupina nezadovoljnih v Radićevi stranki. Tako bo tudi na zunaj prišlo do razkola, ki povzroča Radiću precejšnje skrbi.

Opozorilo.

Med naročniki »Radikalskega Glasnika« je še precej somišljenikov, ki so do sedaj po-zabili izpolniti svojo dolžnost do lista.

Zato vljudo opozarjamo vse zamudnike, da čimprej izpolnijo svojo dolžnost do svoje-ga glasila, ako želijo prejemati list v redu. Kdor nima položnice, naj jo zahteva pri upra-vi lista.

Radikali, širite svoje glasilo!

Uprava »Radikalskega Glasnika.«

Našim članom.

Kdor ima kakšno pritožbo itd. v javnem interesu, naj jo blagovoli sporočiti uredništvu »Radikalskega Glasnika«, Ljubljana, Wolfova ulica 1., I. nad. Uredništvo bo vse tozadevne dopise, kolikor niso za priobčitev, izročila na merodajnem mestu v nadaljnje po-slovanje.

Pokret Narodne radikalne stranke

Glavni odbor NRS

V soboto 31. maja se je v Beogradu pod predsedstvom g. N. Pašića vršila seja Glav-nega odbora Narodne radikalne stranke. Na seji se je razpravljalo in sklepalo o tekočih strankarskih vprašanjih. Glavni odbor je iz-volil namesto pokojnega Stojana Protića za prvega podpredsednika g. Ljubo Jovanovića. Za drugega podpredsednika je bil izvoljen g. Joca Jovanović, min. n. r.

Na seji glavnega odbora je bil izvoljen tudi izvršni odbor stranke, v katerem so kot člani glavnega odbora gg.: dr. Laza Marko-vič, dr. V. Janković, dr. Dušan Grgin, Boža Maksimović in dr. M. Ivković. Za predsed-nika izvršnega odbora je bil izvoljen g. Ljuba Jovanović.

Širjenje radikalne misli v novomeškem okraju

V Novem mestu, kjer je pri zadnjih dr-žavnoborskih volitvah še močno prevlado-val demokratični element, se je isti preživel in o priliki decemberskih obč. volitev so mo-rali skrahirani demokrati že prav resno raču-nati z radikali, ki so zrasli kar »preko noči«. Obrtnik, trgovec, delavec in uradnik, vse so je obračalo od nadutih JDS-arjev in se pri-klopljajo naraščajoči in začetkom od nasprot-nikov tako omalovaženi NRS. Danes je že druga: Takoj po občinskih volitvah so nas že iskali, uvidevši, da brez nas tudi z nji-mi ne bo nič, pri prihodnjih volitvah bo pa še povsem drugače!

Iz krajevne mestne organizacije NRS so zrastle dve, tri, dobili smo srez in v nedeljo 25. maja popoldne pa smo ustanovili še če-tvrti kraj. org. NRS v G. Straži. V Benkovi-čevi gostilni v Rumanji vasi se je zbrala gruča okoliških posestnikov in fantov, predsednik srezke organizacije in neumorni borec za ra-dikalne ideje g. dr. Viktor Gregorič, ki je prihitel med nove somišljenike s še nekate-rimi novomeškimi radikali, je obrazložil zbo-rovalcem program in smoter NRS, nakar se je pod vodstvom gostilničarja g. Benkovića izvolil sledeči krajevni odbor:

Predsednik: Josip Benković, posestnik in gostilničar v Rumanji vasi; podpredsednik: France Anžlovar; tajnik: Lojze Debelak; bla-gajnik: Jože Šporar in odbornik Anton Kra-maršič. Sami trdni in ugledni posestniki iz straške okolice. Isto so tudi vsi pristopivši člani.

Med živahnim razgovorjem, koder so govorili razven g. dr. Gregorič in domači-nov še g. dr. Josip Smola, g. Anton Petrič in tajnik novomeške kraj. organizacije g. Vik-tor Pirnat, smo preživeli krasen popoldan, ki je mnogo pripomogel k utrditvi državotvorne in nacionalne radikalne misli tam, koder je še do zadnjega časa paševal farovž. Da nas v bodoče ne bo v Beogradu več diskrediti-ralo 24 SLS tigrov, zato bomo poskrbeli že radikali. Tudi podeželsko ljudstvo že uvideva klerikalno demagoštvo ter prihaja do prepri-čanja, da v vedni opoziciji in v neznatni ple-menski stranki ne pride do drugega kot do izgube. Zato se na deželi SLS vrste vedno bolj redčijo, dočim pridobiva največja in naj-močnejša državotvorna Narodna radikalna stranka na zaupanju tudi med našim pripro-stim narodom, ki vidi svoj spas le v njej.

— Predsednik Mestnega odbora NRS v Ljubljani sprejema stranke v začasni pisarni Mestnega odbora (Wolfova ulica 1. I.) vsak torek in četrtek od pol 11. do pol 13. ure.

— Zaupni sestanek NRS za dvorski okraj v Ljubljani se vrši v četrtek, dne 5. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni pri Mraku.

— Tržič. Naša stranka se tudi v našem okraju vedno bolj širi. Vsak dan se prijavljajo novi člani. Dne 19. maja se je vršil članski sestanek, na katerem so bile sprejete razne važne resolucije, ki so se predložile okrožne-mu odboru NRS. Naprej za narod in državo!

Radikali v Sloveniji.

»Virovitičani« (Virovitič) priobčuje v ce-loti proglas, ki ga je izdala radikalna organizacija v Ljubljani ob priliki fuzije bivše NNS z Narodno radikalno stranko. List piše, da so slovenski na-prednjaki uvideli nevarnost cepčenja in so se za-to izjavili za veliko vsedravno radikalno stranko, ki skrbi resno za državne in ljudske potrebe.

Dopisi.

d Kranj. Za predstoječe občinske volitve, se je pričel nedavno hitro, oster volilni boj. Naj-več hrupa seveda dela v naši občini dobičkanosna JDS. Shodi se vrše dan na dan, ter so, moramo reči, ravno sestanki, naj si bodo zaupni, delavski ali obrtni, ali mogoče tudi samih privilegirancev, da ne celo interni, to je samo za žlahtno, zelo inter-esantni, ter nam dajo jasno sliko, njih takozvanega dobrega mnenja in volje za naše kranjske občane. Resnici na ljubo povedano, moramo priznati, da se zavzema v velikem obsegu naša kranjska de-mokracija za delavstvo. Obljube segajo že tako daleč, da hočejo prepričati delavca, ako voli JDS, mu v splošnem ne bo potreba nič več delati, ker oni so zidali v Kranju tovarne, v katerih bodo de-lali sami stroji, delavci pa bodo samo gledali ter hodili eventuelno samo po denar. Obljuba je sicer idealna, vendar na takih limancah se naše delav-stvo ne bo dalo loviti. Tudi za obrtnike ima JDS pripravljeno mero plačila. Na enem zadnjih sestan-kov je sedanjí občinski odbornik, a bivši krajevni predsednik NSS sedaj član in šušatelj politične univerze JDS z zrelostnim izpitom, povdaril ce-lokupnemu obrtništvu, kar jih spada pod marco naše žlahte, celo mestno hranilnico, ne vemo si-cer ali z blagajnikom vred ali ne, vendar izrazil se je: »Saj imamo mestno hranilnico, katera je naša in lahko dobite kolikor hočete.« To pa ome-njamo samo zato, da bo vsak vedel, kam naka-zati svoj denar. Pozneje pa smo brali v »Jutru«, da je krajevna organizacija JDS v Kranju izklu-čila enega člana. Čudimo se, zakaj ni izključila še ono drugo število njenih članov, ki so sedaj že spoznali takozvano žlahtino delo ter ji pokazali hrbet. Z ozirom na to da gre naša žlahta v bol-s srečo junaško, kakor je zaklical prvobojevnik da-lavstva na sestanku, mu moramo že povedati,

da je ravno on povsod namesto junaštva pokazal figarstvo, namesto sreče, pa prinesel nesrečo. Da pa bo vsak volilec spoznal, da gre JDS edino za korita in njih lastni žep, upamo da ni potreba na-vajati še nadaljnjih besedi, povdarjamo pa, kdor hoče biti neodvisen in popolnoma samostojen, naj obrne kranjski žlahti hrbet, skrbijo naj oni, tako kakor dosedaj, le sami zase, mi pa bomo skrbeli za nas in pa še za njih.

d Laško. Za bodoče občinske volitve so vlo-žene 3 liste in sicer: Gospodarske stranke, JDS in SLS. Ker se je NRS zvezala z neodvisnimi obrt-niki in delavci, so jo demokratični kanonirji na-padli s prvo volilno bombo v »Jutru«, očitajoč nam, da smo se zvezali z nemčurji pod firmo Go-spodarske stranke. Gospod dopisnik, bi bil za nje-govo stranko bolje storil, da je molčal. Kar nam očita, se je v resnici dogodilo pri demokratih. Kandidirajo nemčurja mesarja Frada. Potem rav-natelj Vidra, njegova obitelj je vse prej kakor slovanska. Staro, res prepoznano nemčurstvo dr-žijo le demokrati še na življenju. Obergeneral demokratov se je skoraj z vsemi nemčurji po-bratil. V najintimnejših prijateljskih razmerah, kar obsojajo tržani brez razlike strankarske pripad-nosti, pa živi ta vodja demokratov z osvovrženo, med vojno prepotentno nemčursko družino. De-mokrati se sami sramujejo takih prijateljskih zvez svojega župana, čemur dajejo dostikrat glasno iz-raz. Pa o tem prihodnjič več! Naše demokratiško generale vidimo vsak dan sedeti v zagrizeno ger-manskem hotelu Henke, dasiravno imamo 10 slo-venskih gostilen. Le še k Grantu se zatečejo, slo-venskih lokalov pa sploh ne obiskujejo. Toraj kdo se je zvezal z nemčurji? Demokratiški generali, ski-dajte najprvo blato izpred lastne hiše, potem šele napadajte druge. Dan 21. junij pa bo dan protesta

proti zmerjanju poštenih Jugoslovenov z nem-
čurji in proti dvoženstvu, ter bodo vsi zavedni
tržanli volili z Gospodarsko stranko, ki tudi ga-
rantira, da pride na župansko mesto samo mož,
ki ima poleg zmožnosti tudi moralno kvalifikacijo!
Klerikalno listo ni vzeti resno, na njej se nahajajo
imena kandidatov, ki smešijo vso stranko, in ka-
tero smatrajo volilci za norčevanje iz volilstva
ter bo večina klerikalcev volila Gospodarsko listo.
Za našo listo je splošno navdušenje!

d Z Blok nam pišejo: Naša občina ima visoko
lego, zato pa imamo tudi bolj hladno podnebje
kakor loška in cerkniška ter laška dolina. Živimo
po veliki večini od svojih črnih gozdov in pa od
voznje. Kar nam da polje, ni vselej niti za domačo
potrebo. Naši vozniki se leto in dan pomičejo po
cesti med Loškim potokom in Rakekom. Taka
voznja traja navadno dva dni, kar nese vozniku
navadno 500 Din zaslužka. Tod je bolj kraški
svet, vode ponizujejo in zbog tega nimamo večjih
potokov, ter le par boljših mlinov v porabo. Za-
radi visoke lege našega kraja je skoz celo leto
opaziti vetrovno vreme. Kako lahko bi porabili
veter za gonilno silo, kakor ga izrabljajo v ta
namen na Holandskem in v zadnjem času — ka-
kor smo čitali v časopisih — tudi v visoko le-
žečih angleških pokrajinah. Tudi za električno
razsvetljavo bi nam lahko služila energija vetrov,
kar bi bilo vsekako velike važnosti, ker bi bila
ta energija neizčrpna kakor vodna sila. — Pred
nekaj leti smo si razdelili občinske pašnike, ki
smo jih deloma pogozdili, deloma pa izpremenili
v polje, česar smo danes prav vesel, saj je danes
tisti svet dosti več vreden ko svoje dni. Sedaj je
le še par vasi, ki goni govedo na pašo. Na Nov-
skem hribu, ki smo ga pogozdili, vidiš že prav
čedne smreke in jelke. To je bogastvo, ki raste

od leta do leta. Koliko bi bila naša dežela več
vredna, ko bi se pogozdile vse brezplodne pusti-
nje. Bloška občina je dala lep zgled pogozdova-
nja, daj je tudi pri nas še nekaj sveta, ki bi se
dal pretvoriti tako n. pr. Piškovce, Brlnšček in
Videm. Povedati moramo tudi, da se nahaja v
naših hribih premog, lep črn premog, ki nam
utegne postati vir novih dohodkov. — Ker vod-
ne žage ne morejo zmagovati vsega dela, name-
ravata dva podjetna moža zgraditi v Novi vasi
parno žago. — Konec preteklega tedna smo imeli
dobro obiskano sejem. Prignalo se je mnogo ži-
vine. Kupcev je bilo dosti, da Lahov ni manjkalo
med njimi, se umeje, saj smo takorekoč njih
mejaši.

d Iz Velikega Bečkereka nam piše kranjski
fant, ki služi tamkaj pri vojaki: Tod okoli je
sama ravnina in nepregledno žitno polje. Vojško
službovanje se je v zadnjem času jako izboljšalo.
Menaža je vobče vojaška, komis je pa iz fine
bele moke in ga ima vsak najboljši jedec dovolj.
Nobene sile nam ni. Banaška pšenica slovi, a ba-
naška vina kapljica je tudi spomina vredna, a
poleg svoje dobrine dosti cenejša kakor po slo-
venskih krémah razna kislica. Tukajšnje vino je
tako, da ga človek lahko na tešče pije. Dasi je
imel naš kapetan Srb veliko izbero med Hrvači
in Srbi, vendar je mene izvolil za svojega »pur-
ša«. Splošno se opazuje, da imajo Srbi Slovence
radi. Sicer sem šele nekaj mesecev tukaj, vendar
že precej dobro govorim srbohrvaščino. Čitam
srbske časnike, pisana cirilica mi pa dela večje
težkoče. S svojim oficijem sem bil že tudi v
Črni gori, na Lovčenu in drugje, torej sem videl
dosti krajev naše Jugoslavije, kar je tudi nekaj
vredno. Bom vedel vsaj kaj povedati, ko pridem
domov.

Tedenske vesti.

— Opozorjamo naše dopisnike, da morajo biti
vsi dopisi, namenjeni za tekočo številko, najkas-
neje vsak torek v uredništvo. Vsi dopisi, ki pri-
dejo pozneje, se bodo uvrstili še le v prihodnji
številki, kolikor niso zastareli.

— Kralj Aleksander na Bledu. Minuli četrtek
je prispel na Bled kralj Aleksander, ki ostane deli
časa na Gorenjskem.

— Spomenik kralju Aleksandru v Domžalah.
V nedeljo, 8. t. m. popoldne ob treh se vrši v
Domžalah slovesno odkritje spomenika kralju Alek-
sandru. Po odkritju obhod po trgu, nato veselica
Jugoslovenske Matice.

— Spomenik bojevnikom na solunski fronti.
Ministrstvo za vere je naročilo posebni komisiji, da
pregleda grobove na solunski fronti. Ta komisija
ima tudi nalog, da določi primeren prostor, kjer
se bo postavil spomenik na solunski fronti padlim
junakom.

— Proslava Pašičeve osemdesetletnice. Me-
seca julija se vrši velika proslava 80-letnice roj-
stva velikega državnika, min. predsednika Nikole
Pašiča.

— Kongres slovanskih geografov in etnogra-
fov v Pragi se vrši od 4. do 8. t. m. Inicijativo
za ta kongres je dal naš učenjak, profesor beo-
grajske univerze dr. Cvijič. Prijavilo se je okoli
400 udeležencev, med katerimi je tudi 6 oficijelnih
delegatov sovjetske vlade. Na kongres je odpoto-
val tudi bivši minister dr. Niko Zupanič.

— Osebnost vest. Iz Beograda se je vrnil v
Ljubljano dr. Vladimir Ravnikar. V Beogradu ga
je sprejel v avdijenci min. predsednik Pašič.

— Českoslovaško odlikovanje našega polka. V
Skoplju so bili na svečan način odlikovani oficij-
ni, podoficijni in redovi 21. pešpolka z odlikovanji,
ki jih jim je podelila Českoslovaška. Kakor znano,
nosi 21. pešpolk ime predsednika Masaryka.

— Odkritje spominske plošče Davorinu Tr-
stenjaku se vrši na Krčevinih pod Humom pri
Ormožu na binkoštni ponedeljek 9. t. m. ob 2. uri
popoldne.

— Kongres veterinarjev se vrši v Subotici 7.
8. in 9. t. m.

— Vprašanje vojaških let za pokojnino dr-
žavnim uslužbencem. Glavna kontrola je izdala
slednji sklep: čl. 45 točka 2 uradniškega zakona
se mora razumeti tako, da pripadajo selitveni stroš-
ki civilnim in vojaškim osebam, ki dovrše polno
število službenih let, vračunajoč v to tudi leta
vojaške službe dvojno. Po tem se lahko upokoji
na njegovo zahtevo tudi uradnik, kadar dovrši 35
službenih let z dvojno všteti vojaškimi leti, ker
se smatra, da je dosegel polno pokojnino.

— Anketa »Mednarodne delavske pomoči«. V
posvetovalnici ljubljanskega magistrata se je vr-
šila 31. maja anketa »Mednarodne delavske po-
moči«. Namen ankete je bil, da pojasni njeno delo
drugod in pri nas. SDP je humanitarna organizaci-
ja za podporo vsem narodom, prizadetim po

elementarnih ali gospodarskih katastrofah. Orga-
nizacija je nadstrankarska. Na anketi se je ustano-
vil širši nadstrankarski odbor, ki ima nalogo, da
popularizira SDP v Sloveniji.

— Zakoni v Vojvodini. Vzklicno sodišče v No-
vem Sadu je razsodilo, da samo cerkveno sklenjeni
zakoni niso veljavni v Vojvodini.

— Kmetijski pouk v vojski. Ministrstvo vojske
in mornarice je sprejelo načrt poljedeljskega mi-
nistristva o rednem strokovnem poduku o kmetij-
stvu v vojski.

— Brzojavne in telefonske takse. Ministrstvo
za pošto in brzojav je odredilo, da se pri pla-
čevanju brzojavnih in telefonskih taks od 1. junija
računa frank v 15 kratnem iznosu dinarske ve-
ljave.

— Znižanje brzojavnih pristojbin za inozem-
stvo. Ministrstvo za pošto in brzojav je s 1. junijem
znižalo pristojbine za brzojavke v inozemstvo za
25 odstotkov.

— Podržavljene pošte. Ministrstvo za pošto in
brzojav je sklenilo, da podržavi neerarične pošte
v Ljubljani, na Bledu in na Rakeku.

— »Kovača« v veljavi le do 10. t. m. Deset-
dinarski bankovci, takozvani »kovači«, ostanejo
v veljavi le še do 10. t. m. Do tega dneva jih še
zamenjava Narodna banka v Beogradu v polni
vrednosti.

— Koler v Bački. V vasi Oravici je obolelo
30 oseb na koleri, ki se je pričela širiti v obmejnih
krajih ob rumunski meji.

— Velik požar v Novem Sadu. Tovarna Thügh
v Novem Sadu, je popolnoma pogorela. Uničena
so vsa skladišča. Škoda znaša 8 milijonov dinar-
jev.

— Sprejem gojencev v nižjo šolo vojne aka-
demije v Beogradu. Po naredbi ministrstva vojske
in mornarice se sprejme letos 350 gojencev
v nižjo šolo vojne akademije v Beogradu. Pogoj
za sprejem so: 1. naše državljanstvo (domovni-
ca), 2. krepko zdravje (zdravniško sprčevalo),
3. neomadeževano vedenje (moralno spričevalo),
4. starost 16 do 20 let (rolistni list), 5. pred-
izobrazba (matura na realni ali gimnaziji, dovrše-
na gimnazija ali realka, 7. razredov gimnazije s
prav dobrim uspehom), 6. dovolitev staršev, 7.
obveznost na vse pogoje, ki jih zahteva akade-
mija, 8. obveza na petletno slušbovanje po dovr-
šeni šoli. Prošnje je vložiti do 10. avgusta t. l.
na upravo vojne akademije.

— Razpisano zdravniško mesto. Pri insopekto-
ratu ministrstva za narodno zdravje v Ljubljani je
razpisano mesto uradnega zdravnika ter mesto po-
možnega zdravnika.

— Proti psovki in kletvam. V Šibeniku je
poseben odbor izdal proglas proti psovki in klet-
vam. Proglas so podpisali katoliški in pravoslavni
škof, mestni župan, mestni poveljnik in zastopniki
vseh državnih, vojaških in cerkvenih uradov ter
mestnih organizacij.

Izredni občni zbor ljubljanske podružnice U. V. I.

V nedeljo 1. t. m. popoldne se je vršil iz-
redni občni zbor ljubljanske podružnice U. V. I.,
za katerega je vladalo veliko zanimanje. Izredni
občni zbor, ki se je vršil v restavraciji pri »Zlato-
rogu«, je otvoril okrog pol 10. ure popoldne de-
legat Izvršnega odbora U. V. I. Matko Stefa, ki je
pozdravil navzoče tovariše in konstatiral skiepe-
nost občnega zbora. — Nato je bil izvoljen za
predsednika zborovanja Breznikar, za zapisničarja
Rant Zdravko, za overovatelje zapisnika pa Br.
Podmornik in Bajželi.

Kot prva točka dnevnega reda je bilo poro-
čilo gerenta podružnice, ki je v kratkem izvaja-
nju očital delo podružnice ter pojasnil, da je prei-
šnji odbor odstopil radi spora, ki je nastal med
Izvršnim odborom in podružnico glede podpore
podružnici za ceneno moko. Nadalje je izjavil, da
so se pod njegovim vodstvom obravnavale le
tekoče zadeve. Razdeliti se je tudi gnoj med čla-
ne, ki ga je podružnica prejela od Komande Drav-
ske divizije.

Nato je izjavil I. Mežnarič imenom opozicije,
da se ne zadovolji s pojasnilom gerenta ter zahte-
va obširno poročilo glede udeležbe gerenta na
zadnji anketi. Na prošnjo gerenta je podal po ro-
čilo delegat M. Stefa, ki je izjavil, da se je na an-
keti pretresalo vprašanje invalidske zadrge, dalje
so se razdelile delnice, govorilo se je pa tudi o
pripravah za letošnji invalidski kongres, ki se
vrši na zahtevo Izvršnega odbora v Ljubljani. Na-
to odgovarja I. Mežnarič, da opozicija pod no-
benim pogojem ne prizna nikakih sklepov, ki so
bili storjeni imenom podružnice glede udeležbe na
kongresu, ker so bili ti sklepi proti vsem pravi-
lom. Dalje tudi odločno zahteva, da se vrši kon-
gres v Unioni in ne kakor se baje namerava v
Tivolju, ker je ta prostor premajhen, kajti kongresa
se morajo udeležiti vsi člani in članice, da vidijo,
kaj je kongres in kaj se je in bo ukrenilo v svrhu
izboljšanja njihovega položaja. Izvajanjem I. Mež-
nariča so navzoči člani pazno sledili in mu burno
pritrdjevali. K besedi se oglasi še neki govornik, ki je
istotako grajal postopanje Izvršnega odbora, ki je
prepovedal, da podružnični odbor intervenira pri
raznih oblasteh za svoje člane. (Medklci: Zakaj
pa imamo potem svoje zastopnike? Morda samo
za volitve?) Predsednik zvonil in opozarja k redu,
na kar se preide k drugi točki: Poročilo delegata
Izvršnega odbora, katero je podal Matko Stefa,
ki pa prav za prav ni nič stvarnega povedal. Omo-
niti bi bilo le izjavo, da je Izvršni odbor za svoje
delo odgovoren le središnjemu odboru v Beogradu
ter da če kdo želi »specijelno« pojasnilo, da ho-
nato odgovoril pri slučajnostih, do katere točke pa
ni mogel čakati, ker je moral v službo. Prišlo je
do ponovnega prerakanja med opozicijo in člani
Izvršnega odbora posebno pristajši JDS. (Medklci
opozicije: Pogajali ste se z demokratki Poslali ste
posebno deputacijo k dr. Žerjavu! Matko Stefa:
Interveniral pa smo ravnotako pri Spahi, Ko-
rošču in Davidoviču!) Nastalo je splošno preraka-
nje. Ko se je razburjenje poglobilo, se je prešlo na
najvažnejšo točko: volitev novega odbora. Govo-
rilo je več članov, ki so v lepih besedah opisali
pomen volitev novega odbora. Najprej se je vr-
šila volitev predsednika in sicer se je volilo v
listki. Ker pa so nekateri člani skušali z raznimi
sredstvi vplivati na potek volitev, so se prvotno
razdeljeni listki pobrali, zažgali in razdelili novi.
Volilo je 89 članov. Za predsednika je bil izvoljen
član opozicije I. Mežnarič z večino (t. l. 65. gla-
sov). Na vprašanje predsednika zborovanja, če
sprejme Izvolitev, je Mežnarič izjavil: da. Nato se
je v kratkem, jako lepem govoru zahvalil za iz-
volitev ter obljubil, da bo posvetil vse svoje moči
za delo v organizaciji. — Nato se je prešlo na vo-
litev odbora. Predložene so bile kar tri liste. Z
večino glasov so bili nato izvoljeni v upravn-
ni odbor: Bajželi, Ogrin, Breznikar, Accetto; za
namestnike Pavšič, Dermaša, Podmornik; v nad-
zorni odbor Zrinšek, Cotar, ga. Trček; za namest-
nike Baumgarten in I. Kisovec. — Nato je zavzel
predsedniško mesto I. Mežnarič, ki se je ponovno
zahvalil za Izvolitev ter prošil tako novo Izvoljeni
odbor, kakor tudi delegata Izvršnega odbora za
pomoč. Veliko ogorčenje je povzročila med zbo-
rovalci izjava I. Mežnariča, v kateri opisuje de-
larno poslovanje Izvršnega odbora. Tako so se n.
pr. nekaterim dobro situiranim članom dovoljeva-
la velika posojila, dočim so revnejši invalidi do-
bili le malenkostne zneske. Imenovala so se tudi
imena dotičnih članov. (Medklci: Sramota! Tako
se dela z našim denarjem!) Nato se je razvila
daljša debata glede specijalne invalidske komisije,
je, in načrta invalidskega zakona, v katero so po-
segli člani opozicije, kakor tudi Izvršnega od-
bora, ter je bila mestoma zelo živahna. Ob po-
druži uri je predsednik I. Mežnarič zaključil lego
uspelo zborovanje.

Gospodarstvo.

Ohranitev prirodnega bogastva

Veliko se čuje o ohranitvi prirodnih virov narodnega bogastva. Ali ta beseda je ena izmed onih, ki prav lahko varajo, ker imajo dvojen pomen. Nevarna je zlasti za to, ker v enem slučaju pomenja ravno nasprotno kot v drugem slučaju.

Zgovoren političar utegne zagrmeti: »Jaz sem za ohranitev našega petroleja in vodne sile.« Prav. Ali niti on niti njegovo poslušalstvo se dostikrat ne zaveda, da ohranitev v enem slučaju pomenja ravno nasprotno kot v drugem slučaju.

Ohranitev petroleja pomenja ne rabiti ga, kajti ves porabljeni petrolej je izgubljen za vekomaj.

Ohranitev vodne sile pomenja rabiti jo, kajti vsa neporabljena vodna sila je zgubljena za vekomaj.

Olje in voda se ne dasta pomešati. Obe sta v omejeni zalogi in nezadostni za naše potrebe. Ali zaloga petroleja je izčrpeljiva, dočim je zaloga vode neizčrpeljiva. Dan za dnem sonce črpa vodo iz morja, vetrovi pa zaganjajo to vodo v obliki oblakov nad pogorja, kjer se spušča na zemljo v obliki dežja in napolnjuje reke in potoke, ki se zopet izlivajo v morje.

Tako narava skrbi za večno obnavljanje vodne sile. Drugače pa je v slučaju petroleja. Ni nikakega razloga misliti, da bo narava kedaj obnovila zalogo petroleja, ki jo potrošamo tako obilno in potratno. Količina petroleja, ki se še nahaja v podzemlju Zedinjenih držav, se ceni na približno devet bilijonov, t. j. devetstotih milijonov sodov. Lani so izvele iz podzemlja 745 milijonov sodov petroleja. Prav lahak račun nam kaže, da bo ob istem koraku produkcije vsa zaloga petroleja izčrpana približno za dvanajst let in da bo treba iskati drugih virov za gorivo, mazična olja in druge petrolejeve produkte. Kakšni bodo ti novi viri, danes še ne vemo, ali toliko vemo, da bodo olja in tekoče kurivo mnogo dražja v bodočnosti in mnogo težja bo njihova dobava. Res, imamo še ogromno zalogo oljnega škrljeveca, iz katerega se daje petrolej. Ali škrljavec treba izkopavati, dočim petrolej brez drugega izteka, čim prviramo preko plasti, pod katero je shranjen.

V nekaterih delih te dežele vidimo še danes žareče plamene naravnega plina, gorečega vso noč iz cevi, ali večina občin, ki so le tako srečne, da jih je narava sama preskrbovala s plinom za razsvetljavo in kurjavo, so se morale vrniti k rabi premoga. Naravni plin je izgorel.

In kaj glede premoga? Nikjer na svetu ga ni zadosti, da bi mogel še dolgo trajati. Trije kontinenti, Afrika, Južna Amerika in Avstralija nimajo zadosti premoga, da bi mogli vzdrževati industrijsko civilizacijo, kakršna je ona moderne Evrope. Ali niti Evropa ne more za mnogo stoletij nadaljevati s sedanjo produkcijo premoga. Zedinjene države in Kitajska so, kakor se zdi, najbolj srečne dežele, kar se tiče zaloge fosilnega goriva — premoga. Obe deželi imata zadosti premoga, da more trajati še nekoliko tisočletij, ali tisočletja ni večnost in v zgodovini človeštva pravzaprav le kratko razdobje.

Medtem pa pripravljamo zastoni večji del našega premoga vsled nepopolnih metod zorenja in potom prevažanja sem ter tja širom dežele. Rudar prideluje le eno letino, dočim poljedelec prideluje novo letino vsako leto.

To pa zato, ker rudar črpa ogljik, ki se je nagromadil tekom pradoh, dočim poljedelec kmeti vedno znova svoj ogljik s pomočjo

solnčnih žarkov vsakega poletja. Prvi živi od glavnice sveta; drugi pa od obresti. Sonce razsipa svojo energijo nad zemljo že milijone let brez vidljivega pojemanja in jo bo še najmanj tako dolgo, kot doslej. Nepristranska Previdnost je tako uredila, da se zemlja vrti neprestano okoli svoje osi in obenem okoli sonca, tako da vsaka dežela dobiva zaporedoma svoj delež na solnčnih žarkih. Na drugi strani je bila vsaka dežela preskrbljena z zalogo ogljika in kisika, natančno odgovarjajoč njeni površini, kajti ta dva elementa sta prosta kot zrak.

Ali le rastline so v posesti skrivnostne formule o ekonomičnem načinu, kako naj se ogljik loči od kisika in shranja kot živež in gorivo za bodočo rabo. Pa še rastline to dobro ne znajo, dasi se od pradedovine, še predno se je človek pojavil na zemlji, ukvarjajo z obrtjo izdelovanja karbohidratov (organičnih sestavin ogljika, vodika in kisika). Zelene listje zapravlja zastoni devetdeset odstotkov energije, ki jo dobiva od sonca. Od onega samega odstotka izvrne solnčne energije je odvisno vse življenje sveta in vsa gonilna sila strojev človečanstva, izvzemši ono malo energije, ne da bi za trenotek mislili na njeno ohranitev.

Najboljša definicija te dvoumne besede: ohranitev ali konservacija — je Achesonova: »Konservacija obstoja v rabi neizčrpeljivega za ohranitev izčrpeljivega.« Premog, petrolej in plin so izčrpljivi. Voda, veter in solnčni svet so neizčrpljivi.

g Taksa za seme. Ministrstvo za trgovino in industrijo izdeluje nov načrt o državnih takсах za seme. Po novem načrtu bodo pristojbine izdatno znižane.

g Dohodki od prodaje vžgalic so znašali mesečno 13 in pol milijona dinarjev. L. 1920 so znašali dohodki 453.612 Din, l. 1921 1.104.364 Din, l. 1922 2.275.822 Din.

g Naš izvoz v prvih treh mesecih letos je znašal 715.264 ton blaga v vrednosti 2 milijard 61 milijonov dinarjev. Izvozilo se je med drugim: gradbenega lesa 208.607 ton v vrednosti 370 milijonov dinarjev, goveda 35.086 glav za 175 milijonov, sveže meso 5603 tone za 156 milijonov, jaleca 3892 ton za 174 milijonov, suhe slive 13.892 ton za 119 milijonov, koruze 32.469 ton za 93 milijonov, živi prašiči 21.757 glav za 73 milijonov, konji 12.730 glav za 52 milijonov, baker 902 toni za 52 milijonov, cement 75.389 ton za 46 milijonov, les za kurjavo 82.820 ton za 33 milijonov, hmelj 203 tone v vrednosti 17 milijonov dinarjev.

g Naš izvoz vin v Češkoslovaško. Naša vlada je dosegla s češkoslovaško vlado sporazum glede našega izvoza vin v Češkoslovaško. Počeni od 15. t. m. dalje se ima izvoziti v Češkoslovaško 110 hl vina brez vsake kompenzacije. Tozadevna politična daleta trgovinske zbornice.

g Zaščita naših proizvodov v tuzemstvu. Ministrstvo za trgovino in industrijo je izdelalo načrt uredbe za zaščito naših proizvodov v tuzemstvu.

g Kongres mlinarjev se vrši 5. in 6. t. m. v Beogradu. Razpravljali bodo o delovanju mlinov v l. 1922 in 1923, o naših izvoznih in uvoznih carinah, o naših železniških tarifih in o težkočah, ki ovirajo razvoj mlinske industrije.

g Obrtni zakon in obrtna banka. Beogradska obrtna zbornica je izrazila željo, naj se posebno ozira pri sestavljanju novega obrtnega zakona na potrebe obrtnikov. Radi odgovoritve narodne skupščine bo moral tudi ta zakon počakati do jeseni.

g Vrednost lire. Italijanska vlada je določila, da velja uradno ena zlata lira 4.35 papirnatih lir za dobo od 25. maja do 1. junija t. l.

g Potrebniška šola v Kruševcu bo kmalu dograjena. Šola bo otvorjena meseca oktobra in bo sprejela 200 učencev. Šola je opremljena z najmodernejšimi učnimi pripomočki.

g Italijansko-francoska trgovinska pogodba je bila te dni podpisana v Rimu. To je prva pogodba, ki jo je Italija sklenila na podlagi nove italijanske carinske tarife.

g Prost izvoz žita iz Madžarske. Madžarska vlada je dovolila prost izvoz pšenice in rži. Pri vsakokratnem izvozu je treba dodati edino protivrednost od 5 kg. S tem je z madžarske strani napovedana konkurenca našemu žitnemu izvozu.

Zanimivosti.

Oložitve rudarske rešilne tekme v Ameriki.

Letošnja mednarodna tekma za prvo pomoč in reševanje v rudnikih se je morala vršiti v Huntington, W. Va., v mesecu septembru. Teh tekem, ki se vršijo pod avspicijami federalnega rudniškega urada, se navadno udeležujejo delegacije rešilnih čet iz vseh rudniških okrajev. Odkar pa je bila določena letošnja tekma, je federalni rudniški urad dobil mnogo pisem iz raznih delov dežele, češ da se bo letos vsled slabih razmer v premogovnikih jako težko dobiti zadosti tekmujočih čet, da bi v tekmi mogla biti zastopana vsa dežela.

Ker se v teh tekмах določijo prvenstvo izmed rudarskih rešilnih čet, bi nezadostno število udeležencev onemogočilo tekmo vsenarodnega pomena in zato se je letošnja tekma odložila.

Pravilna vzgoja začena z zibel.

Navada in njeno ustvarjanje so hvaležno polje za proučevanje in vsi vzgojevalci se jako zanimajo za vprašanje, kako naj se detetu pomaga, da pridobi dobre navade in se iznebi slabih.

Daneslovje je velikansko napredovalo tekom zadnjih desetih let. Dandanes znamo veliko več o delovanju človeškega uma in čustvovanju. Mnogo starih nazorov smo morali popolnoma izpremeniti. Danes se zavedamo, da mnogo navad, ki nas obvladujejo tekom vsega našga življenja, izvirajo takorekoč iz zibel. — Gotovo pa iz prvih let našega življenja.

Navade so posledica ponovljenega dejanja. Dete se rodi brez navad, vsi pa vemo, kako hitro si jih pridobi. Dete začne, ko se neprijetno začuti, in najde, da njegov jok ima za posledico, da se mu ustrezno. Občutljiv možgani novorojenčka zaznamujejo ta vtis in kmalu stori se navada jokanja, čim mu nekaj manjka.

Da-li so navade deteta dobre ali slabe, je večinoma odvisno od oskrbovatelja samega. Prvi dve leti sta važna doba v vzgoji človeka. Pri poduk je dan tedaj obvladovanju telesnih organov in stvarja se podlaga za navade poznejšega življenja.

Treba pravi rano privediti na red v spanju, jedi, kopanju, igranju itd. Ni pametno igrati preveč ali presilno z deteti. Ne le da postanejo razburjena, kar utegne ovirati prebavo in spanje; marveč to tudi razvija v njih navade odvisnosti. Izmed vseh navad pa so one odvisnosti najbolj zaželjive in nikdar ni prerano, da začnemo dete privzgjati k neodvisnosti, da se navadi skrbeti sam za sebe.

Ko se dete uči sedeti ali hoditi, ga ne smemo nikoli prisiliti, da to začne, predno ni pripravljeno za to. Na neki nerazločljiv način dete zna veliko bolj kot odrasli človek, kdaj je njegovo okostje zadosti močno, da podpira svojo težo, in obelodani to zmoglost, čim je čas za to prišel.

Neverjetno je, koliko mater dovoljuje svojim detetom, da rabijo cuclje. Ne le da kvarti obliko ust in zob, marveč je bakteriološko nesnažen in vzrok mnogim okuženjem grla in bezgavk.

Cuzanje palca ali prstov je nevarno iz istih razlogov. Ako je dete še jako mlado, je prav lahko odvaditi ga, ako se rokavi kučulice pripnejo k matraci z varnostno zaponko.

Nikdar ni prerano, da začnemo zabijavati v otroka navade obzirnosti proti drugim in željo biti drugim na uslugo. Čim bolj zaposlen je otrok in čim več misli on posvečuje drugim, tem manj časa ima premišljevat o samem sebi in razvijati navade, ki so škodljive in težko odpravljive.

Od največje važnosti je, da nikdar ne zažugamo ali obljubimo otroku nečesa, kar ne mislimo izpolniti. Otroci verjame v resničnost svojih staršev. Malokdaj se zavedamo, koliko škode je storjene mladi in dovzetni duši, ako odkrije, da roditelj, v katerega je zaupal, ni moč-beseda. Dostikrat je prav lahko za odraslega, ki daje otroku kako povelje, da mu pove razlog take napovedi. To prispeva k otrokovi razumnosti in ga dela bolj pripravljenega k uboganju.

Vilvati strah in bojazljivost v mlado dušo je morda najhuša stvar, ki se more storiti. Nič bržkone nima bolj trajne posledice na podzavest kot trah. Nervoznost v poznejšem življenju izvira dostikrat iz strahu, ki ga je odrasli zabijal v dušo otroka.

Odgovori uredništva.

H. Ptuji: Vašo zadevo smo izročili našemu tamištvu. — Brežice: Obrnite se na okrožni odbor NRS. — Duhovnik v pok.: Žal, nemogoče. — Drž. uradnik v Mariboru: Izročite zadevo mariborskemu okrožnemu odboru NRS. — Raketi: Prepozno prejele. Oglasite se še. — Kranj: Brez bolazni. NRS bo znala najti tudi za take slučaje primerno pot. Nihče nima pravice, preganjati svojega tovariša, ki le drugega (v tem slučaju edino pravičnega) političnega mišljenja. — K-4: Odgovor najdete v listu.

Novi ameriški priseljeniški zakon.

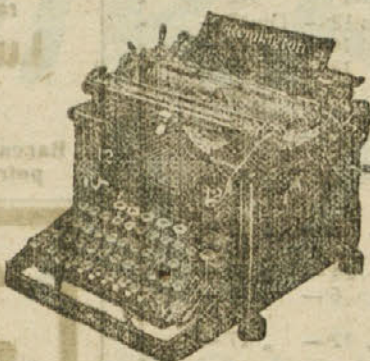
Ljudje veliko vprašujejo o raznih določbah novega priseljenškega zakona, ki stopi v veljavo dne 1. julija.

Za vse, ki hočejo informacije o novem zakonu, da se bodo znali ravnati, je najbolje, naj še nekoliko počakajo, dokler ne bo novi zakon definitivno prejet in bodo vse določbe in posameznosti znane. Do tedaj ni treba izpostaviti se nikakim stroškom. Mnogo ljudi v starem kraju, ki hočejo priti v Zedinjene države, so že dobili registracijske številke od ameriškega konzula in so popolnoma prepričani, da bodo zato dobili ameriško vizo. Novi zakon pa jim utegne onemogočiti prihod v Zedinjene države. Oni, ki kupijo vnaprej karto in jo potem ne morejo rabiti, ne dobijo nazaj vse voznine, marveč se jim pri povračilu odbije agentova provizija. Takim in drugim nepotrebnim stroškom se ljudje izognejo, ako se ne prenačijo in počakajo, dokler ne bo stvar urejena.

Isti nasvet velja tudi za tujcemce, ki sedaj odpotujejo v stari kraj, upajoč, da jim tudi novi zakon dovolji, da se povrnejo po kratkem obisku, kakor tudi za one državljane, ki hočejo pripeljati nazaj svojo inozemsko ženo. Treba poudariti, da sedanji zakon je le začasna značka in da na njegovo mesto stopi dne 1. julija v veljavo novi zakon, in da le njegove določbe bodo od tedaj naprej veljavne v pogledu priseljevanja.

P. L. I. S.

REMINGTON



Mod.
12.

Brezsilni
ameri-
kanski
pisalni
stroj.

FRANC BAR, PISALNI STROJI
CANKARJEVO NABREZJE 5. TEL. 407

Bogata zaloga vseh v to stroko spada-
jočih potrebščin.

Širite naš list!

E. M. Laumann — Raoul Bigot:

Skrivnostna snov.

(Roman.)

(Nadaljevanje.)

Neprijeten dogodek.

Escander se ni ganil za zastonj. Bil je ponosen, da je zvedel vsa, kar je razkrinkalo tajnost gradu. Mislil je samo še na gospodično Laurière.

Čakal je še nekaj časa in se prepričal, da je zamrl vsak šum v gradu. Čul je le še tiktakanje stenske ure. Odprl je okno in pogledal ven, kajti vedel je, da bi bilo prenevarno, vrniti se po istem potu nazaj.

Pod oknom je bil obzidek, ki je šel okoli celega gradu. Bil je zelo ozek, vendar je bilo možno hoditi po njem.

— Tu moram iti, si je dejal časnikar... Gospodična Laurière mora imeti sobo z oknom, kajti v ječo je njo dali, kaj takega se čita samo še v romanih.

Iz začel je svoje nevarno potovanje po ozkem obzideku. Bil je izurjen v raznih sportih in zelo gibčen, tudi vrtoglavi ni bil, tako je smelo stopal naprej mimo oken, katera so bila vsa temna. Prišel je okoli ogla in zapazil, da je prvo okno razsvetljeno. Oprezno se je približal in pogledal v sobo.

Gospodična Laurière je sedela pri mizi in pisala. Escander je trikrat lahno potrkal na steklo. Pri tretjem udarcu je vstala in prišla k oknu. Escander je z žepno svetiljko za trenutek posvetil v svoj obraz. Germaine ga je spoznala; ko pa se ji je poleglo prvo navdušenje, mu je pokazala z znaki, da ni mogoče odpreti okna.

Escander je vzel svoj nož in se spravil na delo. Pet minut pozneje je stal poleg nje in jo nežno stisnil za roke. Hotela sta si povedati mnogo nečnega...

— Ne izgubljava časa, je dejal Escander. Ali lahko greva skozi vrata?

— Govorite tiho... za vrati je stražnik.

— Dobro, šla bova skozi okno. Ugasnite luč.

Naglo se je odločil. Vzel je rjuhe iz postelje, privezal eno ob drugo in jih pritrdil na okno. Germaine se je spustila navzdol, privezana na drugi konec. Ker pa je Escander čutil, da ni dosegla tal, je rjuho odvezal, jo

prijel in se sam stegnil tako globoko kot mogoče, da ji zmanjša zadnji skok. Potem je spustil in slišal, da je srečno dospela na tla. Nato je vzel odeje s postelje in se podal po istem potu navzdol. Nenadoma pa je začutil v sklepu roke silno bolečino in nekaj toplega mu je teklo čez prste. Moral si je prerezati žilo na razbitem steklu.

Odeje so bile prekratke, ni došel na tla in tako je skočil v temno globočino. Pri padcu je zastokal. Nekaj je zahreščalo v njegovem gležnju in vsa noga mu je otrdela, ni se mogel dvigniti.

Germaine je prestrašeno stopila k njemu in ga vprašala, kaj se je zgodilo.

— Nič hudega, menda sem si na roki prerezal eno žilo in zvilil nogo. Dajte mi svoj robec.

Germaine je razumela. Tesno mu je prevzela rano, da ustavi kri, potem mu je pomagala na noge. Toda Escander ni mogel storiti niti koraka.

— Nemogoče, je dejal. Menda sem si zlomil gleženj. Verdeau vas čaka tamle za gradom na vrhu zida, bežite, rešite se.

— In vi?

— Kaj zame! Jaz ne morem naprej. Hitro, za Božjo voljo, moja draga Germaine, rešite se.

Tu je začelo dekle prositi:

— Dražji ste mi, Escander, kot moje lastno življenje. Ostanem pri vas.

Ko je videl Escander dekletovo odločnost, mu ni preostalo drugega kot poskusiti, da prilze po vseh štirih do Verdeauja.

Ko sta prišla blizu njega, se je vsled bolečin onesvestil. Germaine je spoznala, da sedaj zavisí vse od nje. Tekla je proti zidu in polglasno vprašala:

— Gospod Verdeau?

— Kdo kliče? je odgovoril glas iz teme.

— Germaine Laurière.

— Tristo zelenih, vi? Vi?

Čul se je skok in trenutek pozneje je že stal poleg dekleta.

— In Escander? je bilo prvo vprašanje mladega moža.

— Tukaj!

Pokazala mu je onesveščeno telo, ki je ležalo na tleh.

Verdeau je skoraj na glas zatulil od bolešči:

— Ubili so mi ga!

Germaine je vsa zasopla povedala, kaj se je zgodilo. Verdeau je potegnil steklenko žganja iz žepa in pomiril Escandru ustnice. Ta se je zbudil.

Nato je šel Verdeau iskat konja, ki sta ga srečala na paši z Escandrom. Srečno sta spravila Escandra preko zida, ga posadila na konja in odšli so v noč.

Konec Radžisrakov.

Uro pozneje so bili že vsak v svoji postelji v hotelu. K sreči Escandrova rana ni bila nevarna, a ker si je zvilil nogo, je moral ostati nekaj dni pri miru.

Naslednje jutro je Escander napisal dva pisma, eno Le Sauterju, drugo ministrskemu predsedniku. Verdeau jih je vzel seboj v Pariz. Vsedel se je v limuzino in dirkal s tako hitrostjo, da so mislili prebivalci krajev, skozi katere je vozil, da se mora vsak čas kje ubiti.

Odgovor na oba pisma se je gasil brzojavno:

— Pridite takoj.

Escander in Germaine sta ubogala in Verdeau jih je šel iskat ter jih z bliskovito naglico privedel nazaj v Pariz.

Zvečer se je vršilo v največji tajnosti v Elyséeju posvetovanje, katerega se je udeležil tudi Escander, ki je prišel ob palici. V dveurnem govoru je razložil vse, kar je videl in vedel. Posebno je poudaril ulogo Germaine Laurière, ki je razkrila strašno skrivnost Radžisrakov. Naglo je prekinil čestitke, ki so mu jih naslavljali od vseh strani in prosil, da se v najhitrejšem roku z vojaško silo napade grad Hoc!

Čez štirindvajset ur je bil že grad obdan od vseh strani. Topništvo je stalo dva kilometra proč in imelo nalog, takoj streljati, če bi se prikazal kak aeroplan. Vojaška letala so skrita za gozdom, čakala na znamenje za napad. Na morju se je prikazal del vojnega brodoma in se zasidral en kilometer od strmega brega.

Poveljujoči general je ravno hotel poslati v grad oficirja z zahtevo, naj se udajo, kar se je zgodilo nekaj čudnega.

Lahni sivi oblaki so začeli obdajati grad in nenadoma se je dvignil velikanski plamen iz njih, v katerem je izginjalo zidovje gradu.

General je divji zapovedal četam, naj preidejo k napadu.

— Kaj hoče vendar?

— Se polastiti Toce? — Nemogoče.

— Kot Sardanapal umira radža s svojim bogastvom — in svojo skrivnostjo.

Ogenj je plapolal do neba. Čete se mu niso mogle približati. Čulo se je več eksplozij. To je bilo konec strašnih Radžisrakov...

Ne dolgo po tem tragičnem dogodku pa je Escander vedel k oltarju gospodično Laurière.

Brezštevilna množica lu je pozdravljala na potu v cerkev. Germaine, ki je bila blede vsled prestanih skrbi, se je smehljaje opirala na Escandra, ki je bil dan poprej imenovan oficirjem častne legije. Verdeau je bil z istim odlokom imenovan za viteza tega reda.

— Konec. —

Lastnik: Konzorcij »Rad. Glasnik«.

Urednik: Ivan Podržaj.

Odg. urednik: Ivo Kisovec.

Tiska »Zvezna tiskarna«.

SPLOŠNA KNJIŽNICA

	Broj.	Vez.
Št. 1. I. Albreht: Ranjena gruda, izvirna povest, 104 str. . .	Din 12'—	Din 17'—
2. Rado Murnik: Na Bledu, izvirna povest, 181 str. . .	" 16'—	" 22'—
3. I. Rozman: Testament, ljudska drama v 4 dej., 105 str. .	" 12'—	" 17'—
4. Cvetko Golar: Poletno klasje, izbrane pesmi, 184 str. .	" 20'—	" 26'—
5. Fran Milčinski: Gospod Fridolin Zolna in njegova družina, veselomodre črtice I., 72 str.	" 8'—	" 13'—
6. L. Novák: Ljubosumnost, veseloigra v 1 dejanju, poslovenil dr. Fr. Bradač, 45 str.	" 6'—	" 11'—
7. Andersenove pripovedke. Za slovensko mladino priredila Utva, 111 str.	" 12'—	" 17'—
8. E. Gaboriau: Akt štev. 113, roman, poslov. E. V., 536 str. .	" 22'—	" 28'—
9. Dr. Fr. Veber: Problemi sodobne filozofije, 347 str. .	" 24'—	" 30'—
10. I. Albreht: Andrej Ternoue, reliefna karikatura, 55 str. .	" 6'—	" 11'—
11. Pavel Golia: Peterčkove poslednje sanje, božična povest v 4 slikah, 84 str.	" 12'—	" 17'—
12. Fran Milčinski: Mogočni prstan, narodna pravljica v 4 dejanjih, 91 str.	" 12'—	" 17'—
13. V. M. Garšin: Nadežda Nikolajevna, roman, poslovenil U. Zun, 112 str.	" 10'—	" 15'—
14. Dr. Karl Engliš: Denar, narodno-gospodarski spis, poslovenil dr. Albin Ogris, 236 str.	" 26'—	" 32'—
15. Edmond in Jules de Goncourt: Renée Mauperin, roman, prev. P. V. B., 239 str.	" 15'—	" 21'—
16. Janko Samec: Življenje, pesmi, 112 str.	" 15'—	" 20'—
17. Prosper Mérimée: Verne duše v vicah, povest, prev. Mirko Pretnar, 80 str.	" 9'—	" 14'—
18. Jaroslav Vrhlický: Oporoka lukovskega grajsčaka, veseloigra v 1 dejanju, poslovenil dr. Fran Bradač, 47 str. .	" 6'—	" 11'—
19. Gerhart Hauptmann: Potopljeni zvon, dramatska bajka v 5 dejanjih, poslovenil Anton Funtek, 124 str.	" 16'—	" 22'—
20. Jul. Zeyer: Gompaci in Komurasaki, japonski roman, iz češčine prev. dr. Fran Bradač, 154 str.	" 14'—	" 20'—
21. Frid. Zolna: Dvanajst kratkočasnih zgodbic, II., 73 str. .	" 8'—	" 13'—
22. L. N. Tolstoj: Kreutzerjeva sonata, roman, poslovenil Fr. Pogačnik	" 14'—	" 20'—
23. Sophokles: Antigone, žalna igra, posl. C. Golar, 60 str. .	" 9'—	" 14'—
24. E. L. Bulwer: Poslednji dnevi Pompejev, I. del	" 30'—	" 36'—
25. E. L. Bulwer: Poslednji dnevi Pompejev, II. del (v tisku)		
26. L. Andrejev: Črne maske, drama, poslov. Jos. Vidmar, 82 str.	" 12'—	" 17'—
27. Fran Erjavec: Brezposelnost in problemi skrbstva za brezposelne, 80 str.	" 12'—	" 17'—

Znanstvena zbirka (veliki 8° format)

Št. 1. Dr. L. Čermelj: Boškovičev nauk o materiji -- prostora -- času v luči relativnostne teorije, 52 str. . .	" 16'—	" 23'—
---	--------	--------

Za vsak zvezek je računati po Din — 80 poštne in odpravnine.

Naročila sprejema **Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marijin trg 8.**

Najcenejše nove in rabljene pisalne stroje

v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

Ludvik Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6./I.

Barvne trakove, karbon—indigo papir ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.



Brzo-brzo
na vlak v CELJE

v veletrgovino

R. Stermecki

kjer kupite letos

sukno za moške in volneno za ženske obleke, belo, pisano in rujavo platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah v veletrgovini **R. Stermecki, Celje.**

Trgovci engros—cene. — Cenik zastoj!

Prvorazredni moderni brzopisalni stroj

Stoewer - Record

Vrhunec finomehanike! Zastopstvo:

Lud. Baraga,
Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/I.

Lep, črn premog

4—5000 kalorij, franko Ormož tona 4 Din 300 prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica šte. 1.

Najprimernejše darilo za našo mladino so

ANDERSENOVE PRIPOVEDKE,

katere so izšle v „Splošni knjižnici“ zvezek 7. Cena: broj. Din 12'—, vez. Din 17'—.

Zvezna knjigarna,
Ljubljana, Marijin trg šte. 8.



S sklepom skupščine delničarjev od 11. maja 1924 sta se zedinili Jadranska banka d. d. in Podunavsko Trgovačko Akcionarsko Društvo Beograd in bosta nadaljevali skupno delo pod novo firmo

Jadransko-Podunavska Banka, Beograd

Podružnice banke:

BLAD
CAVAT
CELJE
DUBROVNIK
ERCEGOVI
JELSA
KORČULA
KOTOR
KRANJ

Popolnoma vplačani kapital znaša 120 milijonov Din.

Banka sprejema: Hranilne vloge proti najboljšim obrestim; bavi se s kupovanjem in prodajo deviz in tujih valut; kupovanjem in prodajo vrednostnih papirjev; eskontuje menice in vrši vse bančne posle najkulantneje; obavlja komisijonelne blagovne posle.

Afilirani zavodi so:

V OSIJEKU: Slavonska Agrarna Štedionica, Osijek
V MURSKI SOBOTI: Hranilnica Murska Sobota
FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York City.

Glavni korespondent za Južno Ameriko:

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas.

Podružnice banke:

LJUBLJANA
MARIBOR
METKOVIČ
PREVALJE
SARAJEVO
SPLIT
ŠIBENIK
ZAGREB

Do preselitve v novo palačo, vogal Kralja Milana in Miloša Velikega ulica, bodo poslovni lokali Jadransko-Podunavske Banke začasno v Kralja Milana ulici šte. 43 in Knez Mihajlovi ulici šte. 12.